

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย และสถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูล

การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจของชุมชนบนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง มีขั้นตอนเริ่มจากการศึกษาสภาพปัญหาและการดำเนินงานเชิงประจักษ์ ที่ผ่านมาของชุมชนที่ดำเนินการ ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาให้เป็นระบบเศรษฐกิจพอเพียงในอนาคต มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1) เพื่อวิเคราะห์ระบบเศรษฐกิจชุมชนอันได้แก่ ปัจจัยการผลิตและผลผลิตของ ระบบการผลิตทางการเกษตร การจัดการดิน น้ำ ระบบการทำฟาร์ม การใช้สารเคมี และการเชื่อมโยงการใช้ปัจจัยการผลิต

2) เพื่อประเมินระดับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ อันได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และ การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี เงื่อนไขความรู้และคุณธรรม ในระบบการผลิตด้านการเกษตร

3) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างและความเชื่อมโยงขององค์ประกอบของ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันได้แก่ . ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และ การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี เงื่อนไขความรู้และคุณธรรม ในระบบการผลิตด้านการเกษตร และระบบการผลิตทางการเกษตร

การดำเนินงานของโครงการ การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจของชุมชนบนพื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกออกเป็นกิจกรรมย่อยต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ ได้แก่

3.1.สังเคราะห์องค์ความรู้ระบบเศรษฐกิจชุมชนพอเพียง

กิจกรรมในส่วนนี้จะครอบคลุมกิจกรรมการประมวลข้อมูลเกษตรกรที่ปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในเขตจังหวัดที่ศึกษา โดยการประมวลข้อมูลจากรายงานสถิติ สื่อประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สอบถาม สัมภาษณ์ ตลอดจนศึกษาจากรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดัง ที่ ได้แสดงไว้ในตารางที่ 3.1.

ตารางที่ 3.1. ข้อมูลองค์ความรู้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาชุมชน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาชุมชน
1. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)
2. โครงการพระราชดำริ
3. สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)
4. มูลนิธิชัยพัฒนา
5. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
6. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.)
7. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)
8. กรมพัฒนาชุมชน
9. ประชาชนชาวบ้าน ฯลฯ

3.2. การวิเคราะห์ระบบเศรษฐกิจชุมชนอันได้แก่ ปัจจัยการผลิตและผลผลิตของ ระบบการผลิตทางด้านการเกษตร การจัดการดิน น้ำ ระบบการทำฟาร์ม การใช้สารเคมี และการเชื่อมโยงการใช้ปัจจัยการผลิต ระบบการผลิตของเกษตรกรตัวอย่างเป็นแบบไร่นาสวนผสมในระบบพืช-ประมง-ปศุสัตว์ รูปแบบ ข้าว-พืชสวน-ประมงและปศุสัตว์ ซึ่งชนิดของพืชที่ปลูกจะแตกต่างกันออกไปตามแต่ละจังหวัด ขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาดในแต่ละท้องถิ่น เกษตรกรบางราย มีกิจกรรมการผลิตในรูปแบบข้าว-ข้าว-พืชสวน-ประมง-ปศุสัตว์ เป็นการเน้นไปที่การปลูกข้าว ทั้งปีเพราะมีพื้นที่อยู่ในเขตชลประทานที่มีน้ำอย่างอุดมสมบูรณ์ เกษตรกรเหล่านี้จึงน่าจะกำหนดแนวโน้มคิดในการดำเนินการที่เน้นในเรื่องของไม้ผลและประมง

ตารางที่ 3.2. ระบบการผลิตด้านการเกษตรกรรมจำแนกตามภูมิภาค

ภาค/จังหวัด	ระบบการผลิต
ภาค/จังหวัด 1 ภาคเหนือ	ข้าว-พืชหลังนา-พืชสวน-ประมง-ปศุสัตว์ ข้าว-พืชสวน-ประมง-ปศุสัตว์ ข้าว-พืชสวน-ประมง
ภาค/จังหวัด 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ข้าว-พืชหลังนา-พืชสวน-ประมง-ปศุสัตว์ ข้าว-พืชสวน-ประมง-ปศุสัตว์ ข้าว-พืชสวน-ประมง
ภาค/จังหวัด 3 ภาคใต้	ข้าว-พืชหลังนา-พืชสวน-ประมง-ปศุสัตว์ ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง-พืชสวน-ประมง-ปศุสัตว์ ข้าว-พืชสวน-ประมง
ภาค/จังหวัด 4 ภาคกลาง	ข้าว-พืชหลังนา-พืชสวน-ประมง-ปศุสัตว์ ข้าว-พืชสวน-ประมง-ปศุสัตว์ ข้าวนาปี-ข้าวนาปรัง-พืชสวน-ประมง

- ข้อมูลประกอบด้วยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการผลิตของสมาชิกชุมชน กลุ่มองค์กรชุมชนในทุกมิติ ที่ได้จากระบวนการการผลิต ซึ่งหลักๆคือ รายละเอียดของ จำนวน ขนาดพื้นที่ ค่าใช้จ่ายในการผลิต จำนวนชั่วโมงการทำงาน มูลค่าพืชผล ประมง ปศุสัตว์ ฯลฯ

3.2.1. พื้นที่ทำการศึกษ

การศึกษาระบบการทำฟาร์มตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ ใช้หลักเกณฑ์แบ่งพื้นที่โดยพิจารณาสภาพทางภูมิศาสตร์และลุ่มน้ำเป็นหลัก ประกอบกับภาคการปกครอง แบ่งเป็น 11 อนุภาคกระจายอยู่ในพื้นที่ทั้ง 4 ภาค ดังนี้

- ภาคเหนือ (เกษตรกรตัวอย่าง 14 ครัวเรือน)
 - อนุภาคที่ 1 ภาคเหนือฝั่งตะวันตก (เกษตรกรตัวอย่าง 5 ครัวเรือน)
ประกอบด้วย จังหวัดเชียงราย 3 ครัวเรือน และเชียงใหม่ 2 ครัวเรือน
 - อนุภาคที่ 2 ภาคเหนือฝั่งตะวันออก (เกษตรกรตัวอย่าง 4 ครัวเรือน)
ประกอบด้วย จังหวัดพะเยา 2 ครัวเรือน และแพร่ 2 ครัวเรือน
 - อนุภาคที่ 3 ภาคเหนือตอนล่าง (เกษตรกรตัวอย่าง 5 ครัวเรือน)
ประกอบด้วย จังหวัดพิษณุโลก 1 ครัวเรือน กำแพงเพชร 2 ครัวเรือน และ นครสวรรค์ 2 ครัวเรือน
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (เกษตรกรตัวอย่าง 21 ครัวเรือน)
 - อนุภาคที่ 4 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (เกษตรกรตัวอย่าง 7 ครัวเรือน)
ประกอบด้วย จังหวัดหนองคาย 1 ครัวเรือน หนองบัวลำภู 1 ครัวเรือน อุดรธานี 2 ครัวเรือน สกลนคร 1 ครัวเรือนและมุกดาหาร 2 ครัวเรือน
 - อนุภาคที่ 5 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง (เกษตรกรตัวอย่าง 7 ครัวเรือน)
ประกอบด้วย จังหวัดชัยภูมิ 1 ครัวเรือน ขอนแก่น 2 ครัวเรือน มหาสารคาม 1 ครัวเรือน ร้อยเอ็ด 1 ครัวเรือน และยโสธร 2 ครัวเรือน
 - อนุภาคที่ 6 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (เกษตรกรตัวอย่าง 7 ครัวเรือน)
ประกอบด้วย จังหวัดนครราชสีมา 1 ครัวเรือน บุรีรัมย์ 1 ครัวเรือน สุรินทร์ 2 ครัวเรือน ศรีสะเกษ 1 ครัวเรือน และอุบลราชธานี 2 ครัวเรือน
- ภาคกลาง (เกษตรกรตัวอย่าง 14 ครัวเรือน)
 - อนุภาคที่ 7 ภาคกลางตอนบน (เกษตรกรตัวอย่าง 5 ครัวเรือน)
ประกอบด้วย จังหวัดชัยนาท 1 ครัวเรือน สิงห์บุรี 1 ครัวเรือน สุพรรณบุรี 1 ครัวเรือน และสระบุรี 2 ครัวเรือน
 - อนุภาคที่ 8 ภาคกลางฝั่งตะวันออก (เกษตรกรตัวอย่าง 4 ครัวเรือน)

- ประกอบด้วย จังหวัดนครนายก 1 ครัวเรือน สระแก้ว 1 ครัวเรือน
ฉะเชิงเทรา 1 ครัวเรือน และชลบุรี 1 ครัวเรือน
- อนุภาคที่ 9 ภาคกลางฝั่งตะวันตก (เกษตรกรตัวอย่าง 5 ครัวเรือน)
ประกอบด้วย จังหวัดกาญจนบุรี 1 ครัวเรือน ราชบุรี 2 ครัวเรือน
เพชรบุรี 1 ครัวเรือน และประจวบคีรีขันธ์ 1 ครัวเรือน
- ภาคใต้ (เกษตรกรตัวอย่าง 11 ครัวเรือน)
 - อนุภาคที่ 10 ภาคใต้ฝั่งตะวันออก (เกษตรกรตัวอย่าง 6 ครัวเรือน)
ประกอบด้วย จังหวัดชุมพร 1 ครัวเรือน สุราษฎร์ธานี 1 ครัวเรือน
พัทลุง 1 ครัวเรือน สงขลา 1 ครัวเรือน และนราธิวาส 2 ครัวเรือน
 - อนุภาคที่ 1 ภาคใต้ฝั่งตะวันตก (เกษตรกรตัวอย่าง 5 ครัวเรือน)
ประกอบด้วย จังหวัดตรัง 3 ครัวเรือน และสตูล 2 ครัวเรือน

3.2.2. ตัวอย่างฟาร์ม

การคัดเลือกตัวอย่างครั้งนี้จะใช้วิธีเลือกเฉพาะเจาะจง (Purposive) จากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมีหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกดังนี้

- 1) นำแผนที่กลุ่มชุดดินหลัก มาประกอบกับแผนที่แสดงขอบเขตด้านการปกครอง (ตำบล อำเภอ จังหวัด) เพื่อทำเป็นกรอบขอบเขตของพื้นที่ ที่จะกำหนดกรอบตัวอย่าง
- 2) จัดทำกรอบเกษตรกรตัวอย่าง โดยการจแนับรายชื่อเกษตรกรที่ดำเนินการอยู่ในพื้นที่ ในข้อ 1) คัดเลือกรายชื่อเกษตรกรประมาณ 200 ราย จาก 4 ภาค ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้
 - มีพื้นที่และลักษณะการใช้ที่ดินใกล้เคียงกับแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยมีเนื้อที่ประมาณ 5-20 ไร่
 - อยู่ในพื้นที่บริเวณที่เป็นกลุ่มชุดดินหลัก ซึ่งกำหนดให้เป็นตัวแทนของอนุภาค
 - มีการใช้แรงงานในครัวเรือนเป็นหลักในการประกอบการผลิตตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่
- 3) คณะทำงานร่วมพิจารณาคัดเลือกเกษตรกรตัวอย่าง จากรายชื่อเกษตรกรประมาณ 200 ราย ให้เหลือจำนวนตัวอย่างที่จะศึกษา 4 ภาค ไม่ต่ำกว่า 72 ตัวอย่าง โดยพิจารณาจากคุณสมบัติของเกษตรกร ประกอบกับความเต็มใจในการให้ความร่วมมือด้านต่าง ๆ ได้แก่ ยินดีและเต็มใจให้ความร่วมมือในการบันทึกข้อมูลที่ใช้เป็นในการศึกษาที่ถูกต้องสมบูรณ์ตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษา และยินดี เต็มใจและมีส่วนร่วมในการวางแผนการผลิตทางการเกษตรตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่

เนื่องจากการศึกษาที่มีระยะเวลาต่อเนื่อง 3 ปี จึงมีเกษตรกรออกจากการศึกษาด้วยหลายสาเหตุ เช่น ลาออกโดยสมัครใจ เลิกประกอบอาชีพเกษตรกรรมแล้วไปทำงานอื่นนอกภาคเกษตร หรือบางรายได้เปลี่ยนรูปแบบการเกษตรจากเกษตรทฤษฎีใหม่ไปเป็นการทำเกษตรเชิงการค้าและเลิกปลูกข้าว เป็นต้น ทำให้เกษตรกรที่สามารถสรุปเป็นรายงานผลการศึกษาในครั้งนี้มีจำนวน 60 ราย

การดำเนินงานของโครงการ การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจของชุมชนบนพื้นฐานแนวคิด เศรษฐกิจพอเพียง จำแนก ออกเป็นกิจกรรมย่อยต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ ได้แก่

3.3. การประเมินระดับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในกิจกรรมทางเศรษฐกิจการผลิต

การวางแผน การบริหาร การจัดการแผน และดำเนินโครงการในแผนแม่บทชุมชนอื่นได้แก่ ระบบการเกษตร ทำการศึกษาวิจัยโดยการสำรวจการประเมินระดับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไป ใช้ในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ในการดำเนินงาน ดังนี้

(1) เลือกตัวอย่างชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง 20 แห่ง จาก 130 แห่ง หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ที่ได้รับการคัดเลือกจากการจัดระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ประกอบด้วย ระดับ“พออยู่ พอกิน” “อยู่ดี กินดี” และ“มีศรีสุข” ตามโครงการสร้างพลังชุมชนขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประจำปี 2551 โดยได้จัดเก็บข้อมูลองค์ความรู้จากผู้นำหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ใช้วิธีเลือก ตัวอย่างแบบ แบ่งตามกลุ่มชุมชนต้นแบบตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จำแนก Cluster ตามภูมิภาคและเลือกจังหวัดที่มีจำนวนกลุ่มองค์กรพื้นที่ที่ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงมากที่สุดได้แก่ ภาคเหนือ 20% ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 55% ภาคใต้ 25% นครศรีธรรมราช(92). ภาคกลาง 22%

(2) กำหนดประชากรและตัวอย่าง

ประชากรคือสมาชิกกลุ่มในชุมชน 1, 915 แห่งจากฐานข้อมูลกลุ่มองค์กรพื้นที่ที่ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง ในจังหวัดเป้าหมายทั้งในกรุงเทพมหานครและภูมิภาค แล้วเลือกตัวอย่างเป็นสมาชิกกลุ่มโดยวิธีโควต้า(Quota Sampling) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประธานกลุ่ม กรรมการกลุ่ม สมาชิก ชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงอาชีพของกลุ่มงานอาชีพ โดยเก็บตัวอย่างจากสถานที่มีการประกอบอาชีพ และกลุ่มของอาชีพ ได้แก่ กลุ่มงานเกี่ยวกับการเกษตรและกลุ่มงานวิสาหกิจ

(3) ขนาดตัวอย่าง การคำนวณหาขนาดตัวอย่าง ใช้กรณีที่มีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากร ใช้อย่างชัดเจน(Infinite population) จึงใช้สูตรเพื่อคำนวณตัวอย่างจากค่าความแปรปรวนที่กำหนดจากความเชื่อมั่นที่ต้องการ (อภิรักษ์ จันตะนี, 2549 :35) โดยต้องการขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยให้ความเชื่อมั่น 90% หรือให้เกิดความคลาดเคลื่อนเพียง 10% (0.10)

ประชากร : จากฐานข้อมูลกลุ่มองค์กรพื้นที่ที่ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงปี2004(ออนไลน์www.sedb.org)
ทั้งหมด 1,915 กลุ่มเป็นชุมชนต้นแบบ 130 ชุมชนมีสมาชิก 72, 150 คน การคำนวณขนาดของตัวอย่าง
กรณีที่ทราบจำนวนประชากรชัดเจน เมื่อประชากรมีจำนวน 72,150 คน และให้ความเชื่อมั่น 90% โดย
ใช้สูตร Yamane (1973) ดังนี้

โดยที่

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = จำนวนตัวอย่าง

e = ระดับความคลาดเคลื่อน(0.10)ความเชื่อมั่น 90 %

N = จากฐานข้อมูลกลุ่มองค์กรพื้นที่ที่ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งหมด 72,150 คน
 $= 72150 / 722.5$
 $= 99.86$ ตัวอย่าง

เลือกตัวอย่างเป็นสมาชิกชุมชนต้นแบบ **284** ตัวอย่าง (คน) จำนวนขนาดตัวอย่างจำแนกโควต้า
(Quota) ตามภูมิภาคตามสัดส่วนของประชากร ภาคเหนือ 40 คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 122 คนภาค
กลาง 62 คน ภาคใต้ 60 คน(ตารางที่ 3.2)

ตารางที่ 3.3. สมาชิกชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 284 ตัวอย่าง

ภูมิภาค	ระบบการผลิตการเกษตร
ภาคเหนือ	40
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	122
ภาคกลาง	62
ภาคใต้	60
รวม	284

(4) กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) เก็บข้อมูลชุมชน ประกอบด้วยกิจกรรมย่อยดังนี้

- กระบวนการพัฒนาเครื่องมือสำรวจ และเครื่องมือเพื่อการวัดและประเมินตนเองของกลุ่มองค์กรชุมชน โดยแกนนำชุมชน
- ข้อมูลประกอบด้วยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการชุมชน กลุ่มองค์กรชุมชนในทุกมิติ ที่ได้จากเวทีกระบวนการ ซึ่งหลักๆคือ รายละเอียดของกองทุน สถานภาพกองทุน จำนวน รูปแบบ สถานที่ตั้ง ฯลฯ

2) พัฒนาชุดเครื่องมือพื้นฐานเพื่อการประเมินตนเองของชุมชน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใช้แบบประเมิน : ประกอบด้วยโครงสร้างและรูปแบบข้อมูลพื้นฐานและตัวชี้วัดเบื้องต้น.กิจกรรมดังต่อไปนี้ การผลิต เป็นการดำเนินการด้านที่ดิน พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ การหาทุน การหาความช่วยเหลือ และการชลประทาน

ตารางที่ 3.4. ประเด็นการประเมินระดับการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของชุมชนต้นแบบตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับการปฏิบัติระบบการผลิตการเกษตร				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ความพอประมาณ	5	4	3	2	1
1.ระบบการผลิต ที่มีการผสมผสาน					
2.การเพาะปลูกโดยคำนึงถึงสภาพภูมิประเทศ					
3.เน้นการปลูกพืชที่ใช้เป็นอาหารหลัก เช่นข้าวและผลิตสิ่งจำเป็นในการดำรงชีพ					

2..ความมีเหตุผล					
9. รวมกลุ่ม เพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรอง ใน การขายผลผลิต					
10. นำรายได้ที่ได้จากการรวมกลุ่ม มา สนับสนุนชีวิตความเป็นอยู่ของคนใน กลุ่ม / ชุมชน					
11. นำความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก (ทุน / แหล่งเงิน / ความช่วยเหลืออื่น ๆ) มาใช้พัฒนาศักยภาพกลุ่ม					
3 มีภูมิคุ้มกัน					
7. ขุดสระน้ำให้ทำการเกษตรได้ตลอดปี แม้ไม่ใช่ฤดูฝน					
8. ศึกษา เรียนรู้ เทคโนโลยีใหม่ ๆ จาก สื่อต่าง ๆ					
9. การเก็บออมสม่ำเสมอ					
4.เงื่อนไข ความรู้					
5. ใช้หลักวิชาการ โดยได้รับคำปรึกษาแนะนำจาก เจ้าหน้าที่					
6. การดำรงรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้สืบทอดไป ยังลูกหลาน					
3. จัดตั้งและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ เพื่อสืบทอดภูมิ					

ปัญหาท้องถิ่น					
<u>5.เงื่อนไขคุณธรรม</u>					
1.มีความซื่อสัตย์ อดทน มีความเพียร ขยัน					
2.การรวมพลังของกลุ่ม / สหกรณ์ ช่วยพัฒนา					
จิตใจ สังคม ในงานประเพณีของท้องถิ่น					
3.เอื้อเพื่อให้มีการนำความรู้ไปเผยแพร่ให้ชุมชน					
อื่น					

ตารางที่ 3.4. เกณฑ์ระดับการนำไปปฏิบัติ

ระดับ	การนำไปปฏิบัติ	
1	น้อยที่สุด	ไม่ค่อยจะยอมรับการนำไปปฏิบัติ
2	น้อย	มีแนวโน้มที่จะรับการนำไปปฏิบัติได้ช้า
3	ปานกลาง	มีแนวโน้มที่จะยอมรับการนำไปปฏิบัติ
4	มาก	ยอมรับนำไปปฏิบัติได้เร็ว
5	มากที่สุด	ยอมรับนำไปปฏิบัติทันทีได้ทันที

(4) การวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างขององค์ประกอบของ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและโครงสร้างระบบการผลิตทางการเกษตร

รูปที่ 3.1. กรอบแนวคิด
เกษตรทฤษฎีใหม่

